

ковує зміни в методології, працює із первинними формами звітності.

Окремі результати досліджень студенти використовують при написанні магістерських робіт і підготовки доповідей на наукових студентських конференціях.

О. М. Волкова, асистент кафедри історії економічних учень і економічної історії

ЦИВІЛІЗАЦІЙНІ ПІДХОДИ У ВИВЧЕННІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА В КУРСІ «ЕКОНОМІЧНА ІСТОРІЯ»

Розвиток освітньої діяльності університету наближає її до вимог сучасної економічної освіти світу. Створення сучасної системи контролю знань, оновлення змісту освіти, комп'ютеризація та використання сучасних технологій навчання відкрили шлях до успішної реалізації принципів Болонської декларації, покликаної сформувати єдиний освітянський простір в Європі, підвищити якість вищої освіти. Накопичений науковий та навчально-методичний потенціал викладачів університету дозволяє вирішувати задачі подальшого удосконалення освітньої діяльності.

Серед цих завдань пріоритетне значення набувають повсякчасне використання сучасних наукових досліджень у сфері економіки, розвиток такої організації навчального процесу, що забезпечує активнішу роль самоосвіти студентів, формування сучасного економічного мислення. Самостійне навчання під керівництвом викладача нині стає домінуючою формою вищої освіти. Тому важливо в освоєнні економічних дисциплін шукати методики, що відкривають шлях для посилення самостійного опанування знаннями.

Ця задача особливо актуальна для історико-економічних дисциплін, що потребують свідомого оволодіння логікою історичного процесу та величезною масою історичних фактів. Адже існує реальна загроза студенту втонути в морі історичних подій, за деревами не побачити лісу.

Її розв'язанню допоможе побудова навчального процесу на засадах цивілізаційної парадигми розуміння суспільних процесів і системного аналізу історичних реалій. На відміну від формаційної парадигми цей підхід дозволяє уникнути ідеологізації еконо-

мічної історії, наближає до розуміння і тлумачення розвитку економічних процесів, що притаманні викладанню історико-економічних дисциплін в Європейських університетах. Ця методологія дозволяє не тільки розмовляти фахівцям однією економічною мовою, а й зближує зміст і логіку навчання студентів різних університетів.

Одним з прикладів такого підходу є вивчення студентами суті і значимості для сучасного розвитку економіки Європейської цивілізації промислової революції, що відбулася в країнах Західної Європи в XVII—XVIII ст. Якщо традиційно в марксистській літературі вона зводилася до проблеми виробництва машини машиною, до зміни місця і ролі людини в процесі виробництва, її підпорядкуванні технологічному процесу, то системний підхід і принципи цивілізаційної парадигми вимагають змінити кут зору на цю проблему. Промислова революція є лише однією з складових цивілізаційного поступу країн Західної Європи, яка обумовлена іншими, не менш важливими процесами. Серед них варто назвати, перш за все, демократичну революцію, що викликала особисте звільнення маси людей, які поповнили міських жителів і стали основою формування армії вільної найманої праці. Особиста свобода розкріпачила творчу думку, стала основою формування кваліфікованої робочої сили.

Не менш важливу роль відіграла революція в освіті і науці, що створила передумови в розвитку духовно-культурних цінностей, долучила до них широкі верстви населення. Саме це стало базою для масового розвитку технічної творчості, розбудило природні дарування сотень тисяч людей.

Таким чином, аналіз окремих подій індустріальної революції вимагає панорамного бачення реально здійснюваних історичних процесів, їх взаємозв'язку. Саме в єдності усіх сторін можна зрозуміти надзвичайно складні явища, до яких відносяться і формування Західноєвропейської цивілізації, такої її складової, як індустріальне суспільство. Цей підхід відкриває шлях до розуміння тенденцій розвитку цієї цивілізації, що дозволяє озброїти студентів знаннями про майбутні зміни суспільного розвитку.

Використання таких методологічних та дидактичних прийомів не тільки піднімають рівень університетської освіти, а і відкривають шлях до зближення розуміння фундаментальних процесів розвитку суспільства, а значить, і до взаємного порозуміння між студентами та викладачами країн світу.